

Skoler og undertiden ogsaa nogle af de lavere mobiliserer deres Skoledrenge og piger til et lille Møde, hvor de træffer Bestemmelse om denne eller hin Sag vedrørende Skolen. Naar man kan tillade slikt, hvorfor saa ikke give de unge Mennesker, som har naaet 21 Aars Alderen og er myndige, og som man giver Adgang til at drive Husmandsbrug med Statslaan, Adgang til at stemme ved de kommunale Valg? At nægte dem det er et Udslag af en Ængstelse og en Forsigtighed, som ingen Steder hører hjemme.

Opholdsbestemmelsen og Bestemmelsen om Skattebetalingen er noget, som Venstre ikke har ønsket til at begynde med. De fandtes ikke i det Forslag, som den første Venstregering fremsatte efter Systemskiftet. Det er noget, som er kommet ind ved Højres Agitation. Det forekommer mig derfor, at dette kunde Venstre grumme let gaa med til at ændre. De har ikke selv fundet paa det, og det, man helt eller halvt er blevet tvunget til at gaa med til, kan man godt gaa bort fra. Men efterhaanden er Forholdet blevet det, at Venstre klamrer sig lige som krampagtigt til disse to Bestemmelser, fordi det ved, at man ved at opretholde dem skader de fattigste i Kommunerne; det er dem, der faar mindst Udbytte af Valgretten som Følge af disse to Bestemmelser. Der er langt flere Smaafolk og Arbejdere paa Landet, der vandrer bort fra en Kommune til en anden, end der er Folk af Overklassen, der gør det. Det ligger i Sagens Natur, at unge Mennesker, som skal ud at søge Virksomhed, maa bort fra Landet ind til Byen, fordi der ikke er Arbejde at faa paa Landet, hvorimod Storbonden og i det hele den Mand, der har Jord, kan blive boende, han behøver ikke at flytte og har ikke saa megen Adgang til at flytte. Bestemmelserne om Opholdet og om Skattebetalingen i 7 Fjerdingaar er derfor Bestemmelser, som hovedsagelig rammer Proletariatet, rammer Arbejderbefolkningen. Vælgertallet var i 1917 58 pCt. af dem, der var over 25 Aar, i København, 69,4 pCt. paa Frederiksberg og 68,4 pCt. i Købstæderne, men 79,1 pCt. paa Landet. Det ses altsaa, at der er mange flere af Landboerne, der har Valgret, end der er af Købstadbefolkningen og i Særdeleshed flere end af Befolkningen her i København.

Det er da en Tilsidesættelse af de fattigste i Samfundet og navnlig af Købstadbefolkningen, som er ganske meningsløs, og den er saa meget mærkeligere, som det slet ikke er i Overensstemmelse med Venstres tidligere Politik.

Jeg skal nævne, at allerede i 1851 indbragte Indenrigsminister Rosenørn, som neppe kunde kaldes Venstremand, et Forslag uden Valgretscensus, og Orla Lehmann stemte for dette forslag. Derefter kom Valglovene af 1855 og 1860 om Valg til Sogneraad og Amsraad og om Valg til Borgerrepræsentationen og derefter Landkommunalloven af 1867 og Købstadkommunalloven af 1868. Men aldrig saa hurtigt havde vi faaet disse Love med Valgretsindkrænkningerne gennem Delingen i de to Vælgerklasser, før Venstre, saa snart de kom til Krylt, som man siger i Jylland, vilde have ændret dette Forhold, og saa kom de allerede den 10. Oktober 1871 med et Forslag, som blev vedtaget i Folketinget den 19. Januar 1872. Forslaget var indbragt af Berg, Bojsen, Balthasar Christensen, Clauwager, I. A. Hansen, Villads Holm, Jensen Trunderup og Müllen; altsaa gode solide Venstremand, Venstres Førere, indbringer Forslaget, som gaar ud paa fuld almindelig Valgret for alle de 25-aarige, der har svaret Bidrag til og boet i Kommunen i et Aar. Det er altsaa Venstres Program, som de udsender paa dette Tidspunkt, da de overhovedet begyndte at udsende Programmer. Med Hensyn til Valgbarheden har de en Census, idet $\frac{2}{5}$ skal vælges blandt de højestbeskattede, men ved Valgretten har de ingen Census, der kan enhver, som er 25 Aar, og som har boet i Kommunen og betalt Skat i et Aar, være Vælger. Der er for Resten den Morsomhed, at Højre allerede i 1872 vilde gaa med til at forandre denne Bestemmelse om, at en Femtedel af de højestbeskattede skulde vælge den ene Halvdel af Sogneraadet eller Byraadet, til, at det skulde være to Femtedele, og saa skulde de højestbeskattede ikke vælge flertallet, og de skulde ikke deltage i det almindelige Valg; de andre, de tre Femtedele, skulde nu vælge flertallet, uden at de to Femtedele var med til at stemme. Det er i Virkeligheden en forholdsvis frisindet Ordning.

Allerede i 1870 vedtages et Forslag om